

ਅਜੈ ਕੁਮਾਰ ਮਿੱਤਲ ਅਤੇ ਰਾਮੋਦਰ ਜੈਨ ਜੇ. ਜੇ.

ਮੈਸਰਜ਼ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਗਿਆਪਨਕਰਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ - ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

**ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ, ਕਪੂਰਥਲਾ ਅਤੇ ਹੋਰ -
ਜਵਾਬਦੇਹ**

2015 ਦਾ CWP ਨੰ. 17498

ਅਗਸਤ 29, 2016

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 - ਆਰਟ. 226/227 - ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਨਕੋਦਰ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਨਤਕ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ - ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਰੱਦ - ਆਰਡਰ/ਪੱਤਰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਮਝੌਤਾ ਗੈਰ-ਬੋਲਿਆ, ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ - ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ - ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਬੋਲਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ, ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਜਾਂ ਨਿਆਇਕ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੈਸਰਜ਼ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਐਸੋਸੀਏਟਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟਿਡ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਲਿਮਿਟਿਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼. ਮਸੂਦ ਅਹਿਮਦ ਖਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ , (2010) 9 SCC 496 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ:-

“17. ਸਪੀਕਿੰਗ ਆਰਡਰ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਰਡ ਚਾਂਸਲਰ ਅਰਲ ਕੋਰਨਸ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਲਾਰਡ ਚਾਂਸਲਰ ਨੇ ਰਿੱਟ ਆਫ ਸਰਟੀਓਰੀਰੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਤਰੁਟੀਆਂ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਤਰੁਟੀਆਂ ਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼, ਇੱਕ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ। (ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ 40 'ਤੇ 1878-97 ਵਾਲੀਅਮ 4 ਅਪੀਲ ਕੇਸ 30 ਦੇਖੋ)।

18 . ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ 'ਸਫਿੰਕਸ ਦੇ ਅਣਗਿਣਤ ਚਿਹਰੇ' ਵਰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

19 50 XX XX XX ਤੱਕ

51. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

- a. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਰੁਝਾਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੱਖਪਾਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- b. ਇੱਕ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।
- c. ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਨਿਆਂ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਸਿਰਫ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- d. ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਨਿਆਂਇਕ ਅਤੇ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਭਾਵੀ ਆਪਹੁਦਰੇ ਅਭਿਆਸ 'ਤੇ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਰੋਕ ਵਜੋਂ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ।
- e. ਕਾਰਨ ਇਹ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਕੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।
- f. ਕਾਰਨ ਨਿਆਂਇਕ, ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਬਣ ਗਏ ਹਨ।
- g. ਕਾਰਨ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।
- h. ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਸੀਵਿਲਨਕ ਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਨਿਆਂਇਕ ਰੁਝਾਨ ਸਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦਾ ਜੀਵਨ ਲਹੂ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਰਕ ਨਿਆਂ ਦੀ ਆਤਮਾ ਹੈ।
- i. ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਰਾਏ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੱਜਾਂ ਅਤੇ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।
- j. ਤਰਕ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਨਿਆਂਇਕ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।
- k. ਜੇ ਕੋਈ ਜੱਜ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਆਪਣੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬਾਰੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਜਾਂ ਸਾਧਨਵਾਦ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

- l. ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਠੋਸ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਜਾਂ 'ਰਬੜ-ਸਟੈਪ ਕਾਰਨਾਂ' ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- m. ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਜੱਜਾਂ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਗਲਤੀਆਂ ਦੀ ਘੱਟ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਬਲਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਜਾਂਚ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। (ਦੇਖੋ ਡੇਵਿਡ ਸ਼ਾਪੀਰੋ ਇਨ ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਕੈਂਡਰ (1987) 100 ਹਾਰਵਰਡ ਲਾਅ ਰਿਵਿਊ 731-737)।
- n. ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਲੋੜ ਹੁਣ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।
ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਟ੍ਰਾਸਬਰਗ ਨਿਆਂਸ਼ਾਲਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਵੇਖੋ (1994) 19 ਈਐਚਆਰਆਰ 553, 562 ਪੈਰਾ 29 ਅਤੇ ਆਨਿਆ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਆਕਸਫੋਰਡ, 2001 ਐਵਕਾ ਸਿਵਿਲ 405, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਯੂਰਪੀਅਨ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 6 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲੋੜ ਹੈ, "ਕਾਫੀ ਅਤੇ ਸੂਝਵਾਨ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲੇ"।
- o. ਸਾਰੇ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ, ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਕਾਰਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ "ਡਿਊ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ" ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

(ਪਰਾ ੫)

ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕੇਨਰਾ ਬੈਂਕ ਬਨਾਮ ਵੀ.ਕੇ. ਅਵਸਥੀ ਏਆਈਆਰ 2005 ਐਸਸੀ 2090 ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਸੀ: -

1. . ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਕਾਮਨ ਸੈਂਸ ਜਸਟਿਸ ਦਾ ਦੂਜਾ ਨਾਮ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਕੋਡਬੱਧ ਸਿਧਾਂਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪਰ ਉਹ ਸਿਧਾਂਤ ਹਨ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ।
ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਇੱਕ ਆਮ ਸਮਝ ਦੇ ਉਦਾਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਹੈ। ਨਿਆਂ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੰਗ ਅਤੇ ਸੀਮਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਸ਼ਾਈ ਤਕਨੀਕੀਤਾ ਅਤੇ ਵਿਆਕਰਨਿਕ ਨਿਪੁੰਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਸੂਤਰਬੱਧ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਨਿਆਂ ਦਾ ਪਦਾਰਥ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਰੂਪ ਨਿਰਧਾਰਤ

ਕਰਨਾ ਹੈ।

9. "ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ" ਅਤੇ "ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਆਂ" ਵਾਕਾਂਸ਼ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਤੰਗ ਵਰਗੀਕਰਣ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਨਿਆਂ ਦਾ ਪਦਾਰਥ ਹੈ ਜੋ ਦੋਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਆਂ ਇਸ ਗੰਭੀਰ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਾਹਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

ਬੇਲੋੜੀ ਤਕਨੀਕੀਤਾ, ਵਿਆਕਰਨਿਕ ਪੈਡੈਟਰੀ ਜਾਂ ਤਰਕਪੂਰਨ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਤੋਂ ਨਿਆਂ। ਇਹ ਇੱਕ ਤਿਆਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਭੁੱਲਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਾਰਡ ਬਕਮਾਸਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਫਾਰਮ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਬਚਾਅ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

10. ਸਾਰੇ ਸਭਿਅਕ ਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਸਰਵਉੱਚ ਮਹੱਤਵ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਸੰਸਥਾ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਸਿਵਲ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਮੁੱਦੇ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਟਲ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੰਡੀਅਲਟਰਮ ਪਾਰਟਮ ਨਿਯਮ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਸੁਣੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਨੋਟਿਸ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅੰਗ ਹੈ। ਇਹ ਸਟੀਕ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਹੈ। ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸਮਾਂ ਢੁਕਵਾਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਾਜਬ ਮੌਕੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਅਰਥ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਪਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਉਲਟ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਸ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਦੇ ਬਾਅਦ ਨਿਰਪੱਖ ਖੇਡ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਨਿਯਮ ਹੈ। ਸੰਕਲਪ ਨੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਰੰਗਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ 1215 ਵਿੱਚ ਰਨੀਮੇਡ ਵਿਖੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਨਤਾ ਨੇ "ਮੈਗਨਾ ਕਾਰਟਾ" ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਲੱਭ ਲਿਆ ਸੀ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਰ ਐਡਵਰਡ ਕੋਕ ਦੀ ਕਲਾਸਿਕ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ "ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ" ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕੂਪਰ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵਿ. ਵੈਂਡਸਵਰਥ ਬੋਰਡ ਆਫ ਵਰਕਸ, (1963) 143 ER 414, ਸਿਧਾਂਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ: "ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਆਦਮ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਾਕ ਨਹੀਂ ਸੁਣਾਇਆ, ਇਸ ਤੋਂ

ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। "ਆਦਮ" ਰੱਬ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਤੂੰ ਉਹ ਰੁੱਖ ਕਿੱਥੋਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਨਾ ਖਾਓ" .

ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਸਮਗਰੀ ਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਛਾਣਿਆ, ਸਤਿਕਾਰਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਿਆਂਇਕ ਇਲਾਜ ਨੇ ਹੀਰੋ ਨੂੰ ਪਾਲਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਂਗ ਸੰਕਲਪ ਵਿੱਚ ਰੋਸ਼ਨੀ ਅਤੇ ਚਮਕ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

11. ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਉਹ ਨਿਯਮ ਹਨ ਜੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਮਨਮਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨਿਆਂਇਕ, ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਧਿਕਾਰ. ਇਹ ਨਿਯਮ ਅਜਿਹੇ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਹਨ।"

(ਪਰਾ ੬)

ਰਿਸ਼ੂ ਮਹਾਜਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ।

ਸੰਜੀਵ ਸੋਨੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਲਈ।

ਅਜੈ ਕੁਮਾਰ ਮਿੱਤਲ, ਜੇ. (ਓਰਲ)

(1) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226/227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਮਿਤੀ 25.07.2015 (ਅਨੈਕਸਰ ਪੀ-7) ਦੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 24.08.2015 (ਅਨੈਕਸਰ ਪੀ-11) ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਨਾਲ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਮਝੌਤਾ, ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(2) ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ 18.05.2012 ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨਾਲ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਇਕ ਚਿਲਡਰਨ ਪਾਰਕ, ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ 'ਤੇ ਜਨਤਕ ਸਹੂਲਤ, ਦੋ ਬੱਸ ਸ਼ੈਲਟਰਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨ ਲਈ, ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਚੌਕਾਂ 'ਤੇ ਮਾਸਕ ਲਾਈਟ ਲਈ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ। ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨਕੋਦਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਾਣੀ ਦੀ ਟੈਂਕੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਲਈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮਿਤੀ 25.07.2015 (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ P-7) ਦੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਰਾਹੀਂ ਚਾਰ ਕਸਬਿਆਂ, ਨਕੋਦਰ, ਨੂਰਮਹਿਲ, ਬੇਗੋਵਾਲ ਅਤੇ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਲੱਸਟਰ ਬਣਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਵੈਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਈ-ਟੈਂਡਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਕੋਦਰ ਉਸ ਕਲੱਸਟਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ 18.05.2022 ਤੱਕ ਅਨੁਸੂਚੀ P-1 ਰਾਹੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(3) ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ।

(4) 24.08.2015 ਦੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰ.1 ਦਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.3 ਨਾਲ

ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ P-11)। ਇਲਜ਼ਾਮਬੱਧ ਪੱਤਰ ਦੀ ਪੜਚੋਲ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਸਮਝੌਤਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਾ ਤਾਂ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਮਿਤੀ 18.05.2012 (ਅਨੇਕਚਰ ਪੀ-1) ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਮਿਤੀ 18.05.2012 ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.3 ਲਈ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਬੋਲਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜਾਂ ਗਾਇਬ ਹਨ।

(5) ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਬੋਲਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ, ਅਰਧ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੈਸਰਜ਼ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਐਸੋਸੀਏਟਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟਡ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਲਿਮਿਟਡ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼. ਮਸੂਦ ਅਹਿਮਦ ਖਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ 1 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ:-

“17. 'ਸਪੀਕਿੰਗ ਆਰਡਰ' ਸ਼ਬਦ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਰਡ ਚਾਂਸਲਰ ਅਰਲ ਕੋਰਨਸ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਲਾਰਡ ਚਾਂਸਲਰ ਨੇ ਰਿੱਟ ਆਫ ਸਰਟੀਓਰੀਰੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਤਰੁਟੀਆਂ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਤਰੁਟੀਆਂ ਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼, ਇੱਕ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ। (ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ 40 'ਤੇ 1878-97 ਵਾਲੀਅਮ 4 ਅਪੀਲ ਕੇਸ 30 ਦੇਖੋ)।

18. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ 'ਸਫਿੰਕਸ ਦੇ ਅਣਗਿਣਤ ਚਿਹਰੇ' ਵਰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

19 ਤੋਂ 50 XX XX XX ਤੱਕ

51. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

a. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਰੁਝਾਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੱਖਪਾਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

b. ਇੱਕ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

c. ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਨਿਆਂ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਸਿਰਫ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਵੀ

ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

d. ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਭਾਵੀ ਆਪਹੁਦਰੇ ਅਭਿਆਸ 'ਤੇ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਰੋਕ ਵਜੋਂ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ।

e. ਕਾਰਨ ਇਹ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਕੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ

ਬਾਹਰੀ ਵਿਚਾਰ.

f. ਕਾਰਨ ਨਿਆਂਇਕ, ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਬਣ ਗਏ ਹਨ।

g. ਕਾਰਨ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

h. ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਨਿਆਂਇਕ ਰੁਝਾਨ ਸਬੰਧਤ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦਾ ਜੀਵਨ ਲਹੂ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਰਕ ਨਿਆਂ ਦੀ ਆਤਮਾ ਹੈ।

i. ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਰਾਏ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੱਜਾਂ ਅਤੇ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।

j. ਤਰਕ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਨਿਆਂਇਕ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

k. ਜੇ ਕੋਈ ਜੱਜ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਆਪਣੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬਾਰੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਜਾਂ ਵਾਧੇਵਾਦ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

l. ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਠੋਸ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਜਾਂ 'ਰਬੜ-ਸਟੈੱਪ ਕਾਰਨਾਂ' ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

m. ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਸੰਜਮ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਵਿੱਚ

ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਜੱਜਾਂ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਗਲਤੀਆਂ ਦੀ ਘੱਟ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਬਲਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਜਾਂਚ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। (ਦੇਖੋ ਡੇਵਿਡ ਸ਼ਾਪੀਰੋ ਇਨ ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਕੈਡਰ (1987) 100 ਹਾਰਵਰਡ ਲਾਅ ਰਿਵਿਊ 731-737)।

n. ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ,

ਲੋੜ ਹੁਣ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸਟ੍ਰਾਸਬਰਗ ਨਿਆਂਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵੇਖੋ (1994) 19 EHRR 553, 562 ਪੈਰਾ 29 ਅਤੇ Anya ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਆਕਸਫੋਰਡ, 2001 EWCA Civ 405, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਯੂਰਪੀਅਨ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 6 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲੋੜ ਹੈ, "ਕਾਫੀ ਅਤੇ ਸੂਝਵਾਨ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲੇ"।

੦. ਸਾਰੇ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ, ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਕਾਰਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ "ਡਿਊ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ" ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

(6) ਕੇਨਰਾ ਬੈਂਕ ਬਨਾਮ ਵੀ.ਕੇ. ਅਵਸਥੀ 2 ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਸੀ:-

"8. ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਕਾਮਨ ਸੈਂਸ ਜਸਟਿਸ ਦਾ ਦੂਜਾ ਨਾਮ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਕੋਡਬੱਧ ਸਿਧਾਂਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪਰ ਉਹ ਸਿਧਾਂਤ ਹਨ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਇੱਕ ਆਮ ਸਮਝ ਦੇ ਉਦਾਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਹੈ। ਨਿਆਂ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੰਗ ਅਤੇ ਸੀਮਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਸ਼ਾਈ ਤਕਨੀਕੀਤਾ ਅਤੇ ਵਿਆਕਰਨਿਕ ਨਿਪੁੰਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਸੂਤਰਬੱਧ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਨਿਆਂ ਦਾ ਪਦਾਰਥ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਰੂਪ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

9. "ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ" ਅਤੇ "ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਆਂ" ਵਾਕਾਂਸ਼ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਤੰਗ ਵਰਗੀਕਰਣ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਨਿਆਂ ਦਾ ਪਦਾਰਥ ਹੈ ਜੋ ਦੋਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਆਂ ਇਸ ਗੰਭੀਰ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜੀ ਤਕਨੀਕੀਤਾ, ਵਿਆਕਰਨਿਕ ਪੈਡੋਟਰੀ ਜਾਂ ਤਰਕਪੂਰਨ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਤਿਆਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਭੁੱਲਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਾਰਡ ਬਕਮਾਸਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਫਾਰਮ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਬਚਾਅ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

10. ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਸਾਰੇ ਸਭਿਅਕ ਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਰਵਉੱਚ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ

ਸੰਸਥਾ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਸਿਵਲ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਮੁੱਦੇ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਟਲ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਂਡੀ ਅਲਟਰਮ ਪਾਰਟਮ ਨਿਯਮ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਸੁਣੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਨੋਟਿਸ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅੰਗ ਹੈ। ਇਹ ਸਟੀਕ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਹੈ। ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸਮਾਂ ਢੁਕਵਾਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਾਜਬ ਮੌਕੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਅਰਥ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਪਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਉਲਟ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਸ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਦੇ ਬਾਅਦ ਨਿਰਪੱਖ ਖੇਡ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਨਿਯਮ ਹੈ। ਸੰਕਲਪ ਨੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਰੰਗਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ 1215 ਵਿੱਚ ਰਨੀਮੇਡ ਵਿਖੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਨਤਾ ਨੇ "ਮੈਗਨਾ ਕਾਰਟਾ" ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਲੱਭ ਲਿਆ ਸੀ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਰ ਐਡਵਰਡ ਕੋਕ ਦੀ ਕਲਾਸਿਕ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ "'ਵੇਕੋਟ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾ" ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕੂਪਰ ਬਨਾਮ ਵੈਂਡਸਵਰਥ ਬੋਰਡ ਆਫ ਵਰਕਸ, (1963) 143 ER 414 ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸਿਧਾਂਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

"ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਆਦਮ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਾਕ ਨਹੀਂ ਸੁਣਾਇਆ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।
"ਆਦਮ' ਰੱਬ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਤੂੰ ਉਹ ਰੁੱਖ ਕਿੱਥੋਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਨਾ ਖਾਓ" .

ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਸਮਗਰੀ ਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਛਾਣਿਆ, ਸਤਿਕਾਰਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਿਆਂਇਕ ਇਲਾਜ ਨੇ ਹੀਰੋ ਨੂੰ ਪਾਲਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਂਗ ਸੰਕਲਪ ਵਿੱਚ ਰੋਸ਼ਨੀ ਅਤੇ ਚਮਕ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

11. ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਉਹ ਨਿਯਮ ਹਨ ਜੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਮਨਮਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨਿਆਂਇਕ, ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਧਿਕਾਰ. ਇਹ ਨਿਯਮ ਅਜਿਹੇ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਹਨ।"

(7) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਨੁਸੂਚੀ P-11 ਇੱਕ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਨੁਸੂਚੀ P-11 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ P-11 ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.3 ਨੂੰ ਮਿਤੀ 18.05.2012 ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ P-1) ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਵਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰੋ।

(8) ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ P-11 ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ.3 ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਬੋਲਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪੀ ਐਸ ਬਾਜਵਾ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਡੋਲਮਿਨ